

УДК: 316.653:316.658: 316.42

DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2019-3-80-05>

ОСНОВНА ПЕРЕДУМОВА ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В УКРАЇНІ

© СТАРИКОВСЬКА, О. О.

КЗ «Обласний центр патріотичного виховання молоді» ЗОР (Запоріжжя, Україна),
E-mail: elenast396@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5025-1148>
КЗ «Обласний центр патріотичного виховання молоді» ЗОР, вул. Патріотична, 49,
Запоріжжя, Україна, 69035

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розвитку вільного ринку думок різного масштабу та соціального діалогу між державою і громадським суспільством, що зараз забезпечується в Україні не в повній мірі. Функціонування громадської думки в українському суспільстві ускладнюється факторами, які існують у соціальному бутті та виявляються у суспільній свідомості соціальних суб'єктів. Підвищення рівня медіаінтенсивності, ігнорування інтересів соціальних суб'єктів з боку держави, посилення впливу на державу корпоративно-групової думки та позицій транснаціональних корпорацій сигналізує про необхідність гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні. **Мета статті** полягає у обґрунтуванні основних детермінант оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як передумови гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні. **Для досягнення мети бути поставлені такі завдання:** 1) визначити роль взаємозв'язку держави і громадянського суспільства у процесі функціонування громадської думки 2) дослідити стан функціонування громадської думки в Україні 3) сформулювати основні фактори оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як шляху до гармонізації функціонування громадської думки в Україні. **Результати дослідження** підтверджують, що в Україні виявлено порушення процесу формування та функціонування громадської думки як прояв дисгармонії взаємозв'язку держави і громадянського суспільства. Для оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як джерела громадської думки виділено концептуальні напрями, що побудовані на принципах: взаємності та діалогізму, гуманізму, історизму та спадкоємності, гласності та прозорості, законності та демократизму, системності та комплексності, відповідності між соціальною теорією і соціальною практикою, об'єктивності та обґрунтованості. Розвиток відносин між державою і громадянським суспільством можливий на основі опори на державницько-інституційні та громадянсько-самоорганізаційні детермінанти його оптимізації, які є передумовою гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні.

Ключові слова: громадська думка, взаємозв'язок, функціонування, держава, громадянське суспільство.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Впродовж пострадянського періоду в українському суспільстві посилювався розрив між панівними класами та широкими верствами

Основна передумова гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні

суспільства, що сприяло поглибленню системної кризи та втраті стабільності. Одним із основних механізмів соціального управління виявилася маніпуляція громадською думкою та ігнорування інтересів соціальних суб'єктів. Налагодження взаємозв'язку держави і громадянського суспільства передбачає вирішення актуальних питань, у тому числі пов'язаних із аналізом стану функціонування громадської думки в українському суспільстві в контексті цього взаємозв'язку та основних факторів його оптимізації як шляху до гармонізації функціонування громадської думки в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Аналіз проблемних аспектів громадської думки в науковій та філософській літературі вказує на існування двох груп теоретичних моделей дослідження громадської думки: концепції, що спираються у визначенні громадської думки на поняття «соціальне буття» (Арістотель, Т. Аквінський, Н. Макіавеллі, Т. Гоббс, Дж Локк, К. Маркс, К. Сен-Сімон, О. Конт, В. Оссовський, Д. Гавра та інші), і ті концепції, що розглядають громадську думку через поняття суспільної свідомості (Платон, А. Аврелій, Ж.Ж Руссо, Ф. Бекон, Г. Спіноза, Е. Фромм, Г. Лебон, Є. Ноель-Нойман, У. Ліппман та інші).

Громадська думка виявилася об'єктом дослідження у працях

українських науковців, серед яких М. Багмет, О. Кононенко, О. Дмитренко, С. Безклубенко. Окремо взаємозв'язок громадськості і держави розглядали сучасні дослідники, серед яких: Л. Мамут, Л. Мельник, Д. Білокопитов, Н. Онищенко, Ю. Шемчушенко, О. Скрипнюк. Зв'язок громадської думки з політичною владою досліджували М. Калініченко, В. Торяник, Є. Романенко, Д. Гавра, І. Костиця, А. Штельмашенко, К. Кандагура, Я. Легеза, Д. Наружний.

Не зважаючи на велику кількість публікацій, вивчення феномена громадської думки в контексті взаємозв'язку держави і громадянського суспільства не набуло ґрунтового аналізу, а основні фактори оптимізації цього взаємозв'язку як шляху до гармонізації функціонування громадської думки в Україні були недостатньо досліджені.

Мета статті полягає у обґрунтуванні основних детермінант оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як передумови гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні.

Для досягнення мети бути поставлені такі завдання: 1) визначити роль взаємозв'язку держави і громадянського суспільства у процесі функціонування громадської думки 2) дослідити стан функціонування громадської думки в Україні 3) сформулювати основні фактори оптимізації взаємозв'язку держави і

громадянського суспільства як шляху до гармонізації функціонування громадської думки в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Підтримуємо дослідницьку позицію, яка передбачає існування феномена громадської думки у державі із будь-якою формою правління [2, с. 135-138]. Ступінь розвитку громадської свідомості та самосвідомості соціальних суб'єктів визначає ступінь розвитку громадянського суспільства. Від прихильності громадськості залежить легітимність державної влади, від ступеня розвитку громадянського суспільства залежить ступінь демократизму держави, від форми державного правління – розвиток громадянського суспільства, а отже те, яким чином будуть проявлятися характерні ознаки громадської думки та яку роль вона буде виконувати в управлінні соціальними процесами.

Громадська думка може співпадати або відрізнятись від державної думки (думки носіїв влади), існувати на рівні суспільної свідомості або бути вираженою і проявленою у соціальному бутті, бути стихійно сформованою соціальними суб'єктами у процесі взаємодії та комунікації або підпадати під маніпулятивний вплив, бути хибною та містити у своєму складі неправдиву інформацію або відображати

реальні процеси у соціальному бутті.

Джерелом розвитку держави і громадянського суспільства є співвідношення потреб соціальних суб'єктів та можливості їх задовольнити. Потреби та інтереси є одними з основних складових елементів, що виявляються соціальними суб'єктами в процесі функціонування громадської думки. Тому становлення і функціонування громадської думки є однією із основних закономірностей взаємодії держави і громадянського суспільства.

На основі попередніх досліджень громадської думки, ґрунтуючись на виявленні місця громадської думки у структурі суспільної свідомості та аналізу таких понять, як «суспільна свідомість», «соціальне буття», «громада», «соціальні настрої» та інші, поняття громадської думки розглядається нами як прояв суспільної свідомості, виражений у формі оціночних суджень соціальних суб'єктів по відношенню до соціального буття, яке зумовлене потребами та інтересами соціальних суб'єктів у процесі їх взаємодії та комунікації, що знаходиться в перманентній трансформації під впливом практики та ідеології.

Процес функціонування громадської думки в українському суспільстві ускладнився проявом дисгармонії взаємозв'язку держави і громадянського суспільства, що поширився за радянських часів через розповсюдження тиску

політичної системи на суспільну свідомість громадян.

У Радянській Україні суб'єктом формування громадської думки була держава, тому державна думка була загальноприйнятою та вживаною. Це ускладнювало можливість вираження вільних оціночних суджень. За цих умов думка громадян втрачала гласність, інтенсивність, інформаційну насиченість.

Чим більш жорстким є негативний тиск на громадську думку, тим більше вона стає роздвоєною, внутрішньо суперечливою. Виявленими стають ті судження соціальних суб'єктів, які є прийнятними у суспільстві, всі інші – залишаються мало вираженими, формують підґрунтя для накопичення почуттів агресії по відношенню до носіїв влади та невдоволення умовами соціального буття.

У пострадянській Україні держава перестала бути монополістом у сфері формування громадської думки. Вона виявилася нездатною бути соціально адаптованою до нових умов та формування системи державного управління адекватної потребам українського суспільства. Натомість, із послабленням державної влади та формуванням корпоративних і регіональних еліт, кількість суб'єктів формування громадської думки значно зросла.

Із розвитком інформаційного суспільства суб'єктами формування громадської думки стали: засоби масової інформації, блогери, сторітейлери, ньюзмейкери, різні

політичні сили, політичні партії, громадські організації, об'єднання та інститути, профспілки, благодійні та волонтерські організації, фонди тощо [5, с. 102]. Злиття в українському суспільстві бізнесу та політики, посилило вплив на формування громадської думки фінансово-політичних груп, які є виразниками корпоративно-групової думки. Через власні канали вираження своєї думки вони намагаються впливати, як на державну, так і на громадську думку і змінювати її з метою задоволення власних внутрішньогрупових інтересів. На громадську думку почав здійснюватися «м'який вплив», який є непомітним та невидимим з боку соціальних суб'єктів [10, с. 28].

Крім названих внутрішньополітичних суб'єктів формування громадської думки, на громадську думку почали здійснювати вплив зовнішньополітичні лідери груп та організацій, які мають на меті зовнішньополітичні інтереси у формуванні громадської думки. До них можна віднести: громадські організації, які відстоюють корпоративно-групові інтереси Російської Федерації, західні організації, в тому числі ті, що представляють інтереси глобального бізнесу, зокрема Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та інші. Це посилило протилежність економічних і політичних орієнтирів владних еліт, що призвело до втрати здатності підтримувати баланс інтересів на

зовнішньополітичній арені та забезпечити Україну від мережових революцій та гібридної війни.

Кількість інформації, що потрапляє за одиницю часу до конкретної людини перевищила людську можливість сприймати інформацію, перевіряти її на достовірність та оцінювати, з точки зору власного відношення до об'єкту, ситуації чи явища дійсності. Дедалі більшою стає проблема розповсюдження неправдивої інформації, постправди, фейків та жорстокішою стає боротьба за вплив на громадськість і формування свідомо створеного об'єкту громадської думки [9, с. 23].

Проблема маніпуляції громадською думкою полягає у тому, що в українському суспільстві реальні соціальні процеси не знаходять адекватного відображення в суспільній свідомості соціальних суб'єктів. Процес реального формування та функціонування громадської думки будується на зовнішньому впливі, після чого громадська думка на певний час функціонує відповідним чином, так, як це необхідно суб'єкту впливу, однак згодом змінюється. Через неадекватність громадської думки реальному стану суспільства, виникають почуття невдоволення умовами соціального буття, що слугують фактором для здійснення нової маніпуляції з боку представників органів влади. К. Кандагура зазначає, що переваги громадян проявляються шляхом

підвищення загального рівня обізнаності, відчуття їх частиною процесів, що відбуваються в державі та активного бажання до вдосконалення, участі у вирішенні суспільних проблем [4, с. 156].

В українському суспільстві посилюється значення структур громадського суспільства, які представляють собою мережу організацій, об'єднань, інститутів, угруповань, що склалася на добровільній основі в публічно-політичній сфері під дією потреб та інтересів для вирішення проблем громадян, формування суспільних відносин і соціальних цінностей.

Чітко виражений прояв громадської думки громадянським суспільством спостерігався в часи Революції на граніті (1990 р.), під час шахтарських страйків (1989-1990 рр.), Помаранчевої революції (2004-2005 рр.), Революції гідності (2013-2014 рр.), під час перших років російсько-української війни на сході України. Аналіз стану функціонування громадської думки під час цих подій засвідчує: підвищення з боку громадськості рівня вияву соціальної відповідальності, ініціативності, соціального контролю над діями органів державної влади, посилення загальної мобілізації ресурсів та сил, активізацію участі громадськості у соціальних процесах, в тому числі у підтримці та допомозі структурам громадянського суспільства. В. Смирнова наголошує, що політична воля суспільства як ключовий інструмент детермінації соціально-

політичних перетворень виступає фундаментальною основою модернізації політичного устрою [7, с. 128].

Суб'єкти громадянського суспільства проявляли себе у формі протиборчого чинника, антагоніста, що протистоїть державі та відстоює загальнонародні інтереси, в той час, як держава їх не розділяє. Взаємодія між державою і громадянським суспільством обмежувалася висуванням вимог з боку громадянського суспільства та організацією системи реагування на них з боку органів державної влади. Відсутність належного рівня діалогової культури виключала можливість взаємообміну та формування єдиного комунікативного поля у процесі взаємодії держави і громадянського суспільства на рівні партнерських відносин.

Після закінчення «гарячої фази» виявляються зміни у стані прояву громадської думки. Суб'єкти громадянського суспільства обмежують свою ініціативу та досить часто вимушені шукати фінансової підтримки з боку грантодавців, що створює загрозу їх потрапляння під зовнішній вплив та відстоювання інтересів спонсорів. Це посилює ризик бути втягнутим в участь у корупційних схемах, поширення заангажованості та нав'язування думки «замовника» широкій громадськості. Про лобізм як специфічний канал висловлення громадської думки зазначала Л. Балущька [1, с. 201].

Таким чином, в українському суспільстві спостерігається деформація функціонування громадської думки, підміна її ієрархічно-клановою, корпоративно-груповою, державною думкою. Ігнорування загальнонародних інтересів посилює розрив між державою і громадянським суспільством, що дисгармонізує функціонування громадської думки.

Виявляється, що механізм формування і функціонування громадської думки порушується на всіх рівнях: на когнітивному рівні – порушено інформаційну насиченість громадської думки, взаємозв'язок знання та віри, бо в результаті інформаційного впливу на громадськість формується спрощена картина світу, суспільна свідомість соціальних суб'єктів сповнена міфами, ілюзіями, стереотипами, кліше; на емоційно-чуттєвому рівні – порушено баланс між емоційністю та раціоналізмом, посилюються крайнощі в системі координат «ми – вони» від проявів громадянської байдужості до радикалізму поглядів соціальних суб'єктів, посилюються емоції страху, тривоги, що переростають у ворожість до інших, відтак несхоже починає сприйматися як чуже і підозріле; на поведінковому рівні – через деформування колективної пам'яті порушено взаємозв'язок традицій і новацій, підміна широкої активності громадянським патерналізмом, громадськості не вистачає дієвості за для того, щоб перетворити заяви на наміри та реальну поведінку [8, с. 130].

Разом з які сформовані відносини в суспільстві, таким є і середовище [3, с. 71]. Тому передумовою гармонізації процесу формування та функціонування громадської думки вважаємо налагодження взаємозв'язку держави і громадянського суспільства та створення відкритої інформаційно-комунікаційної системи, тобто вільного ринку думок різного масштабу.

Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства в контексті гармонізації процесу формування громадської думки повинен будуватися на підґрунті виявлених напрямів, серед яких:

1) *взаємності та діалогізму*, що передбачає розуміння внутрішньої логіки процесів та «інакшості» іншого, заснованого на взаємообміні, пошуці спільних символів, мови та системи цінностей для формування єдиного смислового комунікативного поля та вільного простору формування громадської думки;

2) *гуманізму*, що передбачає узгодження міри взаємозалежності одиничного і загального: особистості і громади, громади і громадянського суспільства, громадянського суспільства і держави на основі збалансування їх інтересів та потреб;

3) *історизму та спадкоємності*, що передбачає спадкоємний зв'язок минулого, теперішнього та майбутнього, який забезпечує формування єдиних цінностей та узгодження взаємозв'язку традицій і новацій. Шлях України в просторі

історичного часу залишив глибокий слід у національній пам'яті українського народу, тому не можна будувати ідею соціального розвитку та прогресу української держави не звертаючись до нього. Побудова гармонійних відносин у суспільстві повинна виходити із історичного процесу розвитку, однак включати рівень розвитку продуктивних сил та оцінку задоволення громадян своїм життям;

4) *гласності та прозорості*, що передбачає узгодження міри відкритості у взаємовідносинах держави і громадянського суспільства з метою встановлення взаємного контролю та зворотного впливу, дотримання двостороннього руху інформації у межах комунікативного поля за допомогою засобів масової інформації, системи публічних заяв органів державної влади та висловлення громадської думки громадськістю;

5) *законності та демократизму*, що передбачає узгодження міри відповідальності за виконання норм права та встановлення вимоги доцільності дотримання гарантій захисту прав і законних інтересів суб'єктів формування громадської думки, що підкреслює взаємозв'язок свободи діяльності і необхідності порядку, заснованого на авторитеті, а також розуміння необхідності розширення можливості вільної участі членів суспільства в процесах державотворення на основі визначення міри взаємозалежності

стихійного та свідомого у формуванні громадської думки;

б) *системності та комплексності*, що передбачає цілісне представлення моделі взаємозв'язку держави і громадянського суспільства на основі постійного саморозвитку і самовдосконалення суб'єктів громадської думки, що забезпечує відтворення взаємозв'язку скінченого і нескінченого;

7) *відповідності між соціальною теорією і соціальною практикою*, що передбачає не декларування, а втілення на практиці моделі взаємозв'язку держави і громадянського суспільства, як передумови гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні. Це шлях до покращення умов соціального буття та

стабілізації функціонування громадської думки.

8) *об'єктивності та обґрунтованості*, що вимагає встановлення оптимального співвідношення установок, знань, ідей із реальністю. На основі цього взаємозв'язку формуються загальноприйняті мова та культура, що становлять життєву картину світу та визначають погляди соціальних суб'єктів.

Крім того, концептуальним фактором оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства стане виділення державницько-інституційних та громадянсько-самоорганізаційних детермінантів, заснованих на компонентах структури громадської думки. Їх можна представити у вигляді таблиці (Таблиця 1)

Вирішення проблеми на рівні компонента структури громадської думки	Державницько-інституційні детермінанти оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства	Громадянсько-самоорганізаційні детермінанти оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства
Носій	сприяти розвитку особистих та професійних якостей осіб, які входять до органів державної влади, еліти, правлячого класу, що надасть можливість підвищити історичну відповідальність за розвиток української держави.	сприяти розвитку структур та суб'єктів громадянського суспільства, забезпечити розвиток особистості на основі кращих якостей свідомого громадянина України, забезпечити формування громадянської суб'єктності.
Об'єкт	розширити мережі незаангажованих засобів масової інформації для побудови інформаційного поля з мінімальним впливом на громадську думку засобами маніпулятивних технологій. Необхідна подальша комплексна розробка системи інформаційної безпеки національного інформаційного простору та затвердження її у нормативних	сприяти ненасильницькому перетворенню громадян із об'єктів на суб'єктів громадської думки, що передбачає впровадження системи громадянської освіти та патріотичного виховання шляхом формування громадянської компетентності, культивування лідерства, вивчення досвіду вирішення протиріч в суспільному житті та зниження рівня

	документах.	допуску помилок сприйняття.
Суб'єкт	завантаження дієвої моделі соціального управління на основі соціального партнерства, що відповідатиме ментальності та потребам українського народу та може здійснювати реальний позитивний вплив на свідомість і поведінку основної маси населення країни.	знизити негативний вплив суспільства споживання, шляхом пізнання соціальними суб'єктами своїх істинних потреб, розвитку свободи та приділення особливої уваги діалектичному співвідношенню вибору та необхідності в житті людини, формування критичного підходу до сприйняття інформації.
Дискурс	враховуючи соціокультурну багатоманітність українського народу, сприяти формуванню національної ідентичності на основі єдності системи цінностей та діалогу.	сприяти посиленню самоорганізації громадянського суспільства, що підвищить інтерес до реальних проблем, які відбуваються в суспільстві, та надасть можливість посилити контроль за діями держави;
Оціночне судження	зменшити розрив між державними інтересами та суспільними потребами через функціонування правових меж між державою і громадянським суспільством, що включає запровадження системи соціальних стандартів у відповідності із громадськими запитами, забезпечити нормативне підґрунтя, проведення громадських слухань тощо.	Сприяти висловлюванню загальнонародних інтересів та потреб, об'єднанню соціальних суб'єктів для досягнення мети та формування оціночних суджень на основі соціального досвіду. Сприяти формуванню системи загальнонародних цінностей і норм, сприяти розширенню світогляду соціальних суб'єктів.
Соціальний простір	сприяти діалогу із громадськістю на принципі «переможець» – «переможець», взаємоповаги та визнання.	підтримувати партнерські відносини, побудовані на принципі «переможець» – «переможець», взаємоповаги та визнання.

Рис.1 *Таблиця 1. Детермінанти оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства*

Висновки дослідження. В Україні виявлено порушення процесу формування та функціонування громадської думки як прояв дисгармонії взаємозв'язку держави і громадянського суспільства. Для оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як джерела громадської думки виділено концептуальні напрями, що побудовані на принципах:

взаємності та діалогізму, гуманізму, історизму та спадкоємності, гласності та прозорості, законності та демократизму, системності та комплексності, відповідності між соціальною теорією і соціальною практикою, об'єктивності та обґрунтованості. Розвиток відносин між державою і громадянським суспільством можливий на основі опори на державницько-інституційні та громадянсько-

Основна передумова гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні

самоорганізаційні детермінанти його оптимізації. Державницько-інституційні детермінанти варто розглядати як фактори, що здатні сприяти розвитку ефективної системи державного управління, формуванню позитивного іміджу органів державної влади та використанню інноваційних розробок в управлінні соціальними процесами. Громадянсько-самоорганізаційні детермінанти варто розглядати як фактори, що покликані сприяти розвитку

громадянського суспільства, пошуку інтегруючого чинника та організації механізму громадського контролю за діями органів державної влади.

Перспективи подальшого дослідження полягають у обґрунтуванні принципу взаємності та діалогізму у контексті оптимізації взаємозв'язку держави і громадянського суспільства як передумови гармонізації функціонування громадської думки в Україні.

Список використаних джерел

1. Балущка, Л., 2012. Громадська думка як складова процесу інституціалізації демократії в сучасній Україні. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2. 198-204.
2. Боден, Ж., 2000. Метод легкого познання истории / пер. с фр. М.С. Бобковой. М.: *Наука* 412.
3. Воронкова, В. Г., 2013. Формирование нового мировоззрения, нового человека, нового общества будущего. *Антропологические измерения философских исследований: Днепрпетровский национальный университет железнодорожного транспорта им. академика В. Лазаряна*. 3. 69-79.
4. Кандаргура, К. С., 2013. Механізми впровадження комунікативних проектів у побудові взаємовідносин влади з громадськістю. *Наукові розвідки з державного та муніципального управління*. 1. 149-160.
5. Мазурик, О. В, Склярова, І. А., 2019. Недержавний контроль державної діяльності: умови та можливості для України. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 4 (43). 95-106.
6. Мельник, Л. А., 2019. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства: основні поняття, проблеми та стратегічні напрямки. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1395> (дата звернення: 17.06.2020). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.2.28
7. Смирнова, В.О., 2015. Колективна воля більшості як суспільно-політичний феномен. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 16. 123-128.
8. Стариковська, О., 2017. Стан функціонування громадської думки в Українському суспільстві. *Актуальні проблеми філософії і соціології*. 20. 127-131.
9. Товарніченко, В., 2019. Псевдонаука та інформаційна безпека у смарт-суспільстві. *HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць*. 1 (78). 15-26.
10. Nye, J.S., 2004. *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York: *Public Affairs*. 145.

REFERENCES

1. Balutska, L., 2012. Hromadska dumka yak skladova protsesu instytutstyalizatsii demokratii v suchasniy Ukraini. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filosofsko-politolohichni studii*. 2. 198-204.
2. Boden, Zh., 2000. Metod lehkoho poznanyia ystoryy / per. s fr. M.S. Bobkovo. M.: *Nauka*. 412.

3. Voronkova, V. H., 2013. Formyrovanye novoho myrovozzrenyia, novoho cheloveka, novoho obshchestva budushchoho. *Antropolohycheskye yzmerenyia fylosofskykh yssledovanyi: Dnepropetrovskyyi natsyonalnyi unyversytet zheleznodorozhnogo transporta ym. akademyka V. Lazariana*. 3. 69-79.

4. Kandarhura, K. S., 2013. Mekhanizmy vprovadzhennia komunikatyvnykh proektiv u pobudovi vzaiemovidnosyn vlady z hromadskistiu. *Naukovi rozvidky z derzhavnoho ta munitsypalnoho upravlinnia*. 1. 149-160.

5. Mazuryk, O. V., Skliarova, I. A., 2019. Nederzhavnyi kontrol derzhavnoi diialnosti: umovy ta mozhlyvosti dlia Ukrainy. *Aktualni problemy sotsiologii, psykhologii, pedahohiky*. 4 (43). 95-106.

6. Melnyk, L. A., 2019. Vzaiemodiia derzhavy ta instytutiv hromadianskoho suspilstva: osnovni poniattia, problemy ta stratehichni napriamky. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1395> (data zvernennia: 17.06.2020). DOI: 10.32702/2307-2156-2019.2.28

7. Smyrnova, V. O., 2015. Kolektyvna volia bilshosti yak suspilno-politychnyi fenomen. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. 16. S. 123-128. Starykovska O., 2017. Stan funktsionuvannia hromadskoi dumky v Ukrainському suspilstvi. *Aktualni problemy filosofii i sotsiologii*. 20. 127-131.

8. Starykovska O., 2017. Stan funktsionuvannia hromadskoi dumky v Ukrainському suspilstvi. *Aktualni problemy filosofii i sotsiologii*. 20. 127-131.

9. Tovarnichenko, V. Psevdonauka ta informatsiina bezpeka u start-supilstvi. *HUMANITIES STUDIES: zbirnyk naukovykh prats*. 1 (78). 15-26.

10. Nye, J. S., 2004. *Soft Power. The Means to Success in World Politics*. New York: *Public Affairs*. 145.

СТАРИКОВСКАЯ, Е. А. – заведующая гражданско-патриотического сектора КУ «Областной центр патриотического воспитания молодежи (г. Запорожье, Украина)
E-mail: elenast396@gmail.com,
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5025-1148>

ОСНОВНАЯ ПРЕДПОСЫЛКА ГАРМОНИЗАЦИИ ПРОЦЕССА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ОБЩЕСТВЕННОГО МНЕНИЯ В УКРАИНЕ

Аннотация. Актуальность исследования обусловлена необходимостью развития свободного рынка мнений разного масштаба и социального диалога между государством и гражданским обществом. Функционирование общественного мнения в украинском обществе осложняется факторами, которые существуют в социальном бытии и общественном сознании социальных субъектов. Повышение уровня медиаинтенсивности, игнорирование интересов социальных субъектов со стороны государства, усиление влияния на государство корпоративно-группового мнения и позиций транснациональных корпораций сигнализирует о необходимости гармонизации процесса функционирования общественного мнения в Украине.

Цель статьи состоит в обосновании основных детерминант оптимизации взаимосвязи государства и гражданского общества как предпосылки гармонизации процесса функционирования общественного мнения в Украине.

Для достижения цели поставлены следующие задачи: 1) определить роль взаимосвязи государства и гражданского общества в процессе функционирования

Основна передумова гармонізації процесу функціонування громадської думки в Україні

общественного мнения 2) исследовать состояние функционирования общественного мнения в Украине 3) сформировать основные факторы оптимизации взаимосвязи государства и гражданского общества как пути гармонизации функционирования общественного мнения в Украине.

Результаты исследования подтверждают, что в Украине выявлены нарушения процесса формирования и функционирования общественного мнения как проявление дисгармонии взаимосвязи государства и гражданского общества. Для оптимизации взаимосвязи государства и гражданского общества как источника общественного мнения выделено концептуальные направления, среди которых: взаимности и диалогизма, гуманизма, историзма и преемственности, гласности и прозрачности, законности и демократии, системности и комплексности, соответствия между социальной теорией и социальной практикой, объективности и обоснованности. Развитие отношений между государством и гражданским обществом осуществимо, опираясь на государственно-институциональные и гражданско-самоорганизационные детерминанты их оптимизации, которые являются предпосылкой гармонизации процесса функционирования общественного мнения в Украине.

Ключевые слова: общественное мнение, взаимосвязь, функционирования, государство, гражданское общество.

Starykovska, Olena – Head of the Sector of Civic and Patriotic Education of Youth, Regional Center for Patriotic Education of Youth (Zaporizhia, Ukraine)

E-mail: elenast396@gmail.com,

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-5025-1148>

BASIC DETERMINANT OF HARMONIZATION THE PROCESS OF PUBLIC OPINION FUNCTIONING IN UKRAINE

Abstract. Relevance of the research topic. The urgency of the problem is determined by the need to create socio-cultural conditions for free views exchange as a condition for social dialogue between the state and civil society, which is currently not fully provided in Ukraine. The public opinion functioning in the Ukrainian society is complicated by social life factors that are manifested in the public consciousness of individuals. Increasing the level of mass media intensity, strengthening the influence of corporate and group opinion, as well as transnational corporations' positions, on the state with the latter ignoring the individual interests, emphasizes the need to harmonize the public opinion functioning in Ukraine.

The purpose of the study is define the determinants of optimizing the relationship between the state and civil society as a way to harmonize the functioning of public opinion.

The objectives of the study are: 1) to determine the role of the relationship between the state and civil society in the functioning of public opinion 2) to determine the main features of the public opinion functioning in Ukrainian society 3) to form the main factors of optimizing the relationship between the state and civil society as a way to harmonize the functioning of public opinion in Ukraine.

The result of the study confirm that in Ukraine a violation of the process of formation and functioning of public opinion as a manifestation of the disharmony of the relationship between the state and civil society. To reduce tension and establish a model of the relationship between the state and civil society, conceptual directions are identified. They focus on the principles of reciprocity and dialogue, humanism, historicism and succession, publicity and transparency, legality and democracy, systematicity and complexity, correspondence between theory and Ukrainian realities, objectivity and validity. The development of relations between

the state and civil society is possible on condition of introducing knowledge about the state-institutional and civic-self-organizational determinants of its optimization in Ukraine.

Key words: public opinion, relationship, functioning, state, civil society.

Received date 15. 02.2020

Accepted date 20.02.2020

Published date 01.03.2020